KPN Wholesale & Operations Carrier Services Regulatory
De heer G.J.M. Otten
Postbus 30000
2500 GA 'S-GRAVENHAGE

Den Haag, 4 april 2013

Aantal bijlage(n): 2
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: ACM/DTVP/2013/200798
Contactpersoon: E. Logo | Elvisa.Logo@acm.nl | 2617
Onderwerp: Oordeel voorstellen tariefdifferentiatie HKWBT/HL

Geachte heer Otten,

Op 1 januari 2013 is het marktanalysebesluit Hoge kwaliteit wholesalebreedbandtoegang en wholesalehuurlijnen van 28 december 2012[1] (hierna: HKWBT/HL-besluit) in werking getreden. In dit marktanalysebesluit is onder meer een verplichting tot non-discriminatie aan KPN opgelegd. Deze verplichting omvat mede een verbod om dezelfde diensten tegen verschillende tarieven aan afnemers aan te bieden of te leveren, tenzij KPN kan aantonen dat de tariefdifferentiatie niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Bijlage 1 van deze brief geeft de in dit verband relevante besluittekst weer.

Overeenkomstig het bepaalde in het HKWBT/HL-besluit heeft het college van de Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit (hierna: het college) op 4 januari (de zogenaamde 'eerste tranche') en 31 januari 2013 (de zogenaamde 'tweede tranche') in totaal 17 voorstellen tot tariefdifferentiatie ontvangen van Koninklijke KPN N.V. (hierna: KPN).

Naar aanleiding van overleg tussen het college en KPN heeft KPN vervolgens op 18 maart 2013 per e-mail aangekondigd enkele voorstellen te zullen wijzigen. Het college heeft deze gewijzigde voorstellen op 22 maart 2013 per e-mail ontvangen.

De Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) heeft de (gewijzigde) voorstellen van KPN beoordeeld en is op basis daarvan van oordeel dat het KPN is toegestaan om de volgende vormen van tariefdifferentiatie te hanteren na 1 mei 2013.

- Aangepast voorstel 1: ILL SDH – Tariefswijziging nieuwe lijnen;
- Aangepast voorstel 2: ILL DWDM – Tariefswijziging nieuwe lijnen;

[1] Met kenmerk: OPTA/AM/2012/203111.

- Aangepast voorstel 3: WEAS – Tariefswijziging nieuwe lijnen;
- Aangepast voorstel 4: ILL SDH – Termijnkorting;
- Aangepast voorstel 5: ILL DWDM – Termijnkorting;
- Aangepast voorstel 6: WEAS – Termijnkorting;
- Aangepast voorstel 7: WEAS – Volumekorting;
- Voorstel 13: Premium tweede EVC in WEAS met korting;
- Voorstel 14: ILL SDH – Korting op access;
- Voorstel 15: Tarief tweede en volgende PVC in WBA ZM ATM;
- Aangepast voorstel 16: Dark fiber ILL – Termijnkorting.

ACM is van oordeel dat KPN ten aanzien van de overige voorstellen niet heeft kunnen aantonen dat de tariefdifferentiatie niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom niet toegestaan de volgende vormen van tariefdifferentiatie te hanteren na 1 mei 2013.

- Voorstel 8: WBA ZM ATM en WBA ZM Ethernet – Volumekorting;
- Voorstel 9: WBA ZM ATM – Differentiatie A en B gebieden;
- Voorstel 10: WBA ZM en CM – Migratieovereenkomst ATM naar ETN;
- Voorstel 11: WBA ZM ATM – Uitdienen van oude actiekorting.
- Voorstel 12: ILL V-Trunk

Op 3 april 2013 heeft KPN laten weten er voor gekozen te hebben om het gewijzigde voorstel 8 (volumekorting WBA ZM ATM en WBA ZM Ethernet) en het gewijzigde voorstel 12 (ILL V-Trunk) in te trekken. Ook heeft KPN op een eerder moment voorstel 17 (WEAS Shadow EVC) ingetrokken, omdat er geen sprake is van tariefdifferentiatie. ACM heeft daarom het gewijzigde voorstel 8, het gewijzigde voorstel 12 en voorstel 17 niet beoordeeld.

Bijlage 2 van deze brief geeft de overwegingen van ACM die tot het bovenstaande oordeel over de onderhavige voorstellen tot tariefdifferentiatie hebben geleid.

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt
namens deze,

[w.g.]

ir. M.G.J. Meijers
Teammanager Directie Telecom, Vervoer en Post

Bijlage 1: Het verbod op tariefdifferentiatie

1. Dictumonderdelen X t/m XV van het HKWBT/HL-besluit hebben betrekking op het verbod op tariefdifferentiatie. In onder meer hoofdstuk 8.3.1 van het HKWBT/HL-besluit is het verbod nader toegelicht.

Hoofdstuk 8.3.1 van het HKWBT/HL-besluit:

696. "*De non-discriminatieverplichting omvat mede een verbod op tariefdifferentiatie door KPN. Dit verbod is van toepassing zowel in het geval KPN voor zichzelf voor dezelfde diensten andere tarieven hanteert (bijvoorbeeld in een offerte, een overeenkomst of een factuur) dan zij hanteert voor haar externe afnemers, als in het geval dat KPN voor haar externe afnemers verschillende tarieven hanteert voor dezelfde diensten.*

697. Het doel van dit verbod is te voorkomen dat KPN door middel van tariefdifferentiatie de concurrentie op de betreffende markt en op de downstream gelegen markt(en) kan belemmeren.

698. Aangezien tariefdifferentiatie niet in alle gevallen leidt tot een belemmering van de concurrentie, maar onder omstandigheden ook welvaartsbevorderend kan zijn, acht het college het onwenselijk om het verbod een absoluut karakter te geven. Het verbod wordt daarom zo ingevuld dat tariefdifferentiatie uitsluitend is toegestaan, indien de tariefdifferentiatie niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het college werkt dit als volgt nader uit.

699. Voorbeelden van verboden vormen van tariefdifferentiatie zijn (i) het hanteren van selectieve prijzen (zoals kortingen of tarieven voor slechts een beperkte groep van afnemers), en (ii) het hanteren van getrouwheidskortingen (zoals langjarige termijnkortingen of bundelkortingen waarbij afnemers worden ontmoedigd om (voor een deel van hun diensten) over te stappen naar een concurrent). Deze vormen van tariefdifferentiatie hebben naar het oordeel van het college in alle gevallen tot doel of effect de mededinging te belemmeren.

700. Voorbeelden van vormen van tariefdifferentiatie die meestal niet tot doel of tot effect hebben de mededinging te belemmeren, zijn bepaalde vormen van kwantum- en termijnkortingen, alsmede bepaalde vormen van geografische tariefdifferentiatie. Dergelijke vormen van tariefdifferentiatie zijn dan ook toegestaan, mits de tariefdifferentiatie (i) op objectieve en transparante wijze is vormgegeven, (ii) niet selectief is, (iii) niet het karakter heeft van een getrouwheidskorting, of (iv) anderszins niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren.

701. Indien KPN kostenvoordelen aanvoert om aan te tonen dat de voorgestelde tariefdifferentiatie niet tot doel of tot effect heeft de mededinging te belemmeren, dient zij in

ieder geval aan te tonen dat die kostenvoordelen zich daadwerkelijk voordoen en dat de aangevoerde kostenvoordelen in een redelijke verhouding[2] staan tot de voorgenomen tariefdifferentiatie. Dat de kostenvoordelen daadwerkelijk optreden, dient KPN aan te tonen op basis van de EDC-systematiek. Voor zover de kostenvoordelen voortkomen uit schaalvoordelen, is tariefdifferentiatie (alleen al) op die grond niet toegestaan. Bij een vergroting van de schaal daalt immers de gemiddelde kostprijs van alle diensten waaraan het schaalvoordeel wordt ontleend. Schaalvoordelen hebben daarom niet als effect dat er kostenverschillen ontstaan tussen de verschillende diensten waarover het schaalvoordeel wordt behaald. Schaalvoordelen kunnen daarom niet worden gebruikt ter onderbouwing van de stelling dat tariefdifferentiatie tussen specifieke diensten niet tot doel of tot effect heeft de mededinging te belemmeren.

702. Gelet op het voorgaande formuleert het college het verbod op tariefdifferentiatie als volgt:

"Het is KPN niet toegestaan dezelfde diensten tegen verschillende tarieven aan afnemers aan te bieden of te leveren, tenzij de tariefdifferentiatie niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. In het specifieke kader van dit verbod is sprake van dezelfde diensten indien deze de afnemer dezelfde functionaliteit bieden."

703. Indien KPN voornemens is om na inwerkingtreding van dit besluit een bepaalde vorm van tariefdifferentiatie te handhaven of te introduceren en deze naar het oordeel van KPN voldoet aan het bepaalde in deze paragraaf, doet zij zo spoedig mogelijk een daartoe strekkend voorstel aan het college toekomen. Voor zover het gaat om bestaande vormen van tariefdifferentiatie, dient dit voorstel uiterlijk binnen één maand na inwerkingtreding van het onderhavige besluit bij het college te worden ingediend. Het voorstel dient te zijn voorzien van een gedetailleerde en complete onderbouwing aan de hand waarvan het college kan vaststellen of de voorgenomen tariefdifferentiatie niet tot doel of tot effect heeft de mededinging te belemmeren. KPN zal alleen met toestemming van het college overgaan tot daadwerkelijke handhaving of introductie van de voorgestelde vorm van tariefdifferentiatie.

704. *Voor de implementatie van het verbod op tariefdifferentiatie stelt het college een termijn van vier maanden na inwerkingtreding van onderhavig besluit.[3] Bestaande gevallen van tariefdifferentiatie die KPN wenst te handhaven, kunnen in die periode door middel van een onderbouwd voorstel aan het college worden voorgelegd, zodat tijdig de benodigde toestemming van het college kan worden verkregen*".

[2] Onder "redelijke verhouding" verstaat het college dat de tariefdifferentiatie (waaronder kortingen) niet meer kan bedragen dan de aangetoonde kostenverschillen.

[3] Deze termijn is gelijk gesteld aan de implementatietermijn van ND-5 inzake het actief afneembaar portfolio (zie randnummer 722 van het HKWBT/HL-besluit).

Dictumonderdeel X t/m XV van het HKWBT/HL-besluit:

X. *"De non-discriminatieverplichting omvat daarnaast een verbod op tariefdifferentiatie: het is KPN niet toegestaan dezelfde diensten tegen verschillende tarieven aan (interne en externe) afnemers aan te bieden of te leveren, tenzij KPN kan aantonen dat de tariefdifferentiatie niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. In het specifieke kader van dit verbod is sprake van dezelfde diensten, indien deze de afnemer dezelfde functionaliteit bieden.*

XI. *Het verbod op tariefdifferentiatie geldt in alle gevallen voor (i) het hanteren van selectieve prijzen (zoals kortingen of tarieven voor slechts een beperkte groep van afnemers), en (ii) het hanteren van getrouwheidskortingen (zoals langjarige termijnkortingen of bundelkortingen waarbij afnemers worden ontmoedigd om (voor een deel van hun diensten) over te stappen naar een concurrent). Naar het oordeel van het college hebben deze vormen van tariefdifferentiatie in alle gevallen een beperking van de mededinging tot doel of effect.*

XII. *Bepaalde vormen van kwantum- en termijnkortingen, alsmede bepaalde vormen van geografische tariefdifferentiatie hebben meestal niet tot doel of tot effect de mededinging te belemmeren. Deze vormen van tariefdifferentiatie zijn dan ook toegestaan, indien de tariefdifferentiatie (i) op objectieve en transparante wijze is vormgegeven, (ii) niet selectief is, (iii) niet het karakter heeft van een getrouwheidskorting, en (iv) niet anderszins een beperking van de mededinging tot doel of effect heeft.*

XIII. *Indien KPN kostenvoordelen aanvoert om aan te tonen dat een bepaalde vorm van tariefdifferentiatie niet tot doel of tot effect heeft de mededinging te belemmeren, dient zij in ieder geval aan te tonen dat die kostenvoordelen zich daadwerkelijk voordoen en dat de aangevoerde kostenvoordelen in een redelijke verhouding staan tot de voorgenomen tariefdifferentiatie. Dat de kostenvoordelen daadwerkelijk optreden, dient KPN aan te tonen op basis van de EDC-systematiek. Voor zover de kostenvoordelen voortkomen uit schaalvoordelen, is tariefdifferentiatie (alleen al) op die grond niet toegestaan. Bij een vergroting van de schaal daalt immers de gemiddelde kostprijs van alle diensten waaraan het schaalvoordeel wordt ontleend. Schaalvoordelen hebben daarom niet als effect dat er kostenverschillen ontstaan tussen de verschillende diensten waarover het schaalvoordeel wordt behaald. Schaalvoordelen kunnen daarom niet worden gebruikt ter onderbouwing van de stelling dat tariefdifferentiatie tussen specifieke diensten niet tot doel of tot effect heeft de mededinging te belemmeren.*

XIV. *Indien KPN voornemens is om na inwerkingtreding van dit besluit een bepaalde vorm van tariefdifferentiatie te handhaven of te introduceren en deze naar haar oordeel voldoet aan het bepaalde in dictumonderdeel XII tot en met XIII, doet zij zo spoedig mogelijk een daartoe strekkend voorstel aan het college toekomen. Voor zover het gaat om bestaande*

vormen van tariefdifferentiatie, dient dit voorstel uiterlijk binnen één maand na inwerkingtreding van het onderhavige besluit bij het college te worden ingediend. Het voorstel dient te zijn voorzien van een gedetailleerde en complete onderbouwing aan de hand waarvan het college kan vaststellen of de voorgenomen tariefdifferentiatie niet tot doel of tot effect heeft de mededinging te belemmeren. KPN zal alleen met toestemming van het college overgaan tot daadwerkelijke handhaving of introductie van de voorgestelde vorm van tariefdifferentiatie.

XV. KPN dient het verbod op tariefdifferentiatie binnen vier maanden na inwerkingtreding van onderhavig besluit te implementeren.

Bijlage 2: Oordeel voorstellen tot tariefdifferentiatie van KPN

1 Inleiding

1. Overeenkomstig het bepaalde in het HKWBT/HL-besluit heeft het college van de Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit (hierna: het college) op 4 januari (de zogenaamde 'eerste tranche') en 31 januari 2013 (de zogenaamde 'tweede tranche') in totaal 17 voorstellen tot tariefdifferentiatie ontvangen van Koninklijke KPN N.V. (hierna: KPN):

    1. ILL SDH – Tariefswijziging nieuwe lijnen;
    2. ILL DWDM – Tariefswijziging nieuwe lijnen;
    3. WEAS – Tariefswijziging nieuwe lijnen;
    4. ILL SDH – Termijnkorting;
    5. ILL DWDM – Termijnkorting;
    6. WEAS – Termijnkorting;
    7. WEAS – Volumekorting;
    8. WBA ZM ATM en WBA ZM Ethernet – Volumekorting;
    9. WBA ZM ATM – Differentiatie A en B gebieden;
    10. WBA ZM en CM – Migratieovereenkomst ATM naar ETN;
    11. WBA ZM ATM – Uitdienen van oude actiekorting;
    12. ILL V-Trunk;
    13. Premium 2e EVC in WEAS met korting;
    14. ILL SDH – korting op access;
    15. Tarief 2e en volgende PVC in WBA ZM ATM;
    16. Dark fiber ILL – termijnkorting;
    17. WEAS Shadow EVC.

2. Naar aanleiding van overleg tussen het college en KPN heeft KPN vervolgens op 18 maart 2013 per e-mail aangekondigd een aantal voorstellen te zullen wijzigen. Het gaat hierbij om de volgende voorstellen: 1 tot en met 3 (tariefwijzigingen nieuwe lijnen), 4, 5, 6 en 16 (termijnkortingen), 7 en 8 (volumekortingen) en 12 (ILL V-Trunk). Het college heeft deze gewijzigde voorstellen op 22 maart 2013 per e-mail ontvangen.

3. Op 3 april 2013 heeft KPN aangegeven er voor gekozen te hebben om het gewijzigde voorstel 8 (volumekorting WBA ZM ATM en WBA ZM Ethernet) en het gewijzigde voorstel 12 (ILL V-Trunk) in te trekken. Ook had KPN op een eerder moment voorstel 17 (WEAS Shadow EVC) ingetrokken, omdat er geen sprake is van tariefdifferentiatie. De Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) heeft daarom het gewijzigde voorstel 8, het gewijzigde voorstel 12 en voorstel 17 niet beoordeeld.

4. In hoofdstuk 2 beschrijft ACM de voorstellen van KPN en geeft daarna een beoordeling in

lijn met hoofdstuk 8.3.1. en Dictumonderdelen X t/m XV van het HKWBT/HL-besluit. In hoofdstuk 3 besluit ACM met een conclusie.

2 Voorstellen tot tariefdifferentiatie KPN

5. ACM zal hieronder de voorstellen van KPN beschrijven en daarna beoordelen. Daarbij behandelt ACM de voorstellen met dezelfde vorm van tariefdifferentiatie geclusterd. ACM zal steeds eerst de voorstellen en de argumenten van KPN kort samenvatten. Vervolgens zal ACM ingaan op de reacties van marktpartijen.[4] Ten slotte zal ACM de voorstellen van KPN beoordelen op grond van het HKWBT/HL-besluit.

2.1 Voorstellen 1, 2 en 3: Tariefswijzigingen nieuwe lijnen

2.1.1 Voorstel KPN

6. De voorstellen 1, 2 en 3 betreffen de diensten ILL SDH, ILL DWDM en WEAS. KPN stelt voor deze diensten een vorm van tariefdifferentiatie voor waarbij tariefswijzigingen alleen gelden voor nieuwe lijnen die zijn besteld na de ingangsdatum van de nieuwe tarieven. De tarieven voor bestaande lijnen (hierna: installed base) waarvan de minimumcontractduur nog niet is verstreken, worden na de ingangsdatum van de nieuwe tarieven niet automatisch aangepast aan het nieuwe tarief en behouden aldus hun oude tarief. Iedere afnemer van nieuwe lijnen komt volgens KPN in aanmerking voor de nieuwe tarieven.

7. Het doel van de regeling is volgens KPN om tarieven van diensten aan te kunnen passen op het moment dat het oude tarief niet meer passend is bij de huidige marktomstandigheden.

2.1.2 Argumenten KPN

8. KPN geeft een aantal argumenten op basis waarvan zij van oordeel is dat de onderhavige voorstellen zijn toegestaan op grond van het HKWBT/HL-besluit. KPN wijst er in de eerste plaats op dat de voorgestelde tariefdifferentiatie geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op wholesaleconcurrenten op de markt voor HKWBT/HL. KPN geeft daarbij de volgende argumenten:

   - De bestaande wholesale-afnemer heeft zijn wholesale-aanbieder gekozen op basis van het in het verleden geldende en geoffreerde tarief. Het doorvoeren van de door KPN voorgestelde tariefwijziging voor nieuwe lijnen heeft geen effect op deze oorspronkelijke keuze. De nieuwe tarieven hebben daarnaast geen invloed op de tarieven die de afnemer betaalt en zodoende kan er geen sprake zijn van afscherming van

[4] Het college heeft marktpartijen van 16 januari 2013 tot 5 februari 2013 de gelegenheid geboden een reactie te geven op de voorstellen van KPN tot tariefdifferentiatie in de eerste tranche en van 7 februari tot en met 21 februari 2013 op de voorstellen in de tweede tranche. Het college heeft reacties ontvangen van Orange Business Services, DSD Automatisering, Tele2, Vodafone, Verizon, BT en Eurofiber en Infopact.

daadwerkelijke of potentiële concurrentie.
- Ook andere wholesale-aanbieders kunnen tariefsaanpassingen doorvoeren die alleen gelden voor nieuw afgenomen lijnen.
- Deze wijze van tarifering heeft er in het verleden niet toe geleid dat concurrenten uit de markt zijn gedrukt. KPN merkt op dat volgens het HKWBT/HL-besluit[5] het marktaandeel van KPN de afgelopen jaren is gedaald terwijl het marktaandeel van wholesaleconcurrenten is toegenomen.
- De huidige ND5-toets biedt concurrenten voldoende bescherming tegen te lage tarieven.

9. In de tweede plaats wijst KPN erop dat de regeling geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op de ten opzichte van de markt voor HKWBT/HL downstream gelegen markten. KPN geeft daarbij de volgende argumenten:

- Er zijn voldoende andere wholesale-aanbieders in de markt die wholesale-afnemers alternatieven bieden voor deze dienst;
- Er zijn voor wholesale-afnemers binnen dezelfde markt alternatieve diensten beschikbaar met een vergelijkbare functionaliteit, en
- De huidige ND5-toets waarborgt de concurrentie op de downstream gelegen markten.

10. ACM constateert dat een aantal argumenten van KPN ook bij andere voorstellen van KPN terugkomt. ACM zal deze argumenten hieronder bespreken en daar waar relevant bij de andere voorstellen naar terugverwijzen.

2.1.3 Reacties marktpartijen

11. Tele2 geeft in generieke zin aan dat zij tegen elke vorm van tariefdifferentiatie is, omdat deze ten koste gaat van de transparantie van KPN's tariefstelling en de positie van KPN alleen maar versterkt. Volgens Tele2 is in het bijzonder de impact van KPN's voorstellen op de ND-5-toetsen onduidelijk.

12. Specifiek ten aanzien van de voorstellen 1, 2 en 3, merkt Tele2 op dat de tariefwijziging vooral een prijsverlaging zal betekenen. De hiermee gecreëerde extra squeezemarge kan KPN volgens Tele2 vervolgens gebruiken om specifiek binnen de zogenoemde ND-5 clustertoets andere op basis van ODF-access FttO geleverde wholesalediensten goedkoper aan te bieden en de tarieven op de downstream markten te verlagen. Daardoor zou KPN de concurrentie kunnen belemmeren.

13. DSD Automatisering en Vodafone wijzen erop dat marktpartijen met het aangaan van een minimum contractduur voor zekerheid gekozen hebben. Indien bestaande contracten moeten worden opengebroken, gaat deze zekerheid als gevolg van regulering verloren. Beide partijen wijzen er daarnaast op dat het in ieder geval niet de bedoeling kan zijn dat

[5] KPN verwijst naar randnummer 413 van het besluit HKWBT/HL, 28 december 2012.

als gevolg van het openbreken van bestaande contracten de tarieven van de lijnen in deze contracten omhoog gaan.

2.1.4 Beoordeling ACM

Beoordeling initiële voorstellen KPN

14. ACM is van oordeel dat de voorstellen 1, 2 en 3 voorstellen tot tariefdifferentiatie betreffen, omdat het gaat om het hanteren van verschillende tarieven voor dezelfde diensten; voor nieuwe lijnen wordt een ander tarief gerekend dan voor lijnen in de installed base.

15. ACM is van oordeel dat de voorstellen niet selectief zijn als bedoeld in dictumonderdeel II van het HKWBT/HL-besluit, voor zover het gaat om het punt dat bestaande contracten met een minimum contractduur niet worden opengebroken en de tarieven alleen gelden voor nieuwe lijnen. Wholesale-afnemers met een minimum contractduur hebben immers bewust gekozen om de prijs voor deze lijnen voor een bepaalde minimale contractperiode vast te leggen. ACM merkt wel op dat de contracten in de bestaande installed base van KPN ook moeten voldoen aan het verbod op tariefdifferentiatie. Deze groep wholesale-afnemers onderscheidt zich daarmee van de groep wholesale-afnemers waarvan de lijnen niet (meer) binnen een minimum contractduur vallen.

16. ACM is van oordeel dat de nieuwe tarieven wel (automatisch) moeten worden aangeboden aan alle afnemers nadat voor hun lijnen de minimum contractduur is afgelopen. ACM kan zich daarom niet vinden in de voorstellen op het punt dat KPN voorstelt om na afloop van de overeengekomen minimum contractduur de individuele overeenkomsten automatisch tegen dezelfde – overeengekomen – tarieven door te laten lopen. Pas als de wholesale-afnemer de betreffende bestaande lijnen zelf opnieuw bestelt, krijgt hij volgens KPN het nieuwe tarief aangeboden.[6] ACM acht dit selectief als bedoeld in dictumonderdeel II van het HKWBT/HL-besluit, omdat de tariefdifferentiatie dan betrekking heeft op een te beperkte groep, namelijk alleen die wholesale-afnemers die zich voor hun lijnen actief bij KPN melden om in aanmerking te komen voor het nieuwe tarief. Dit leidt er volgens ACM toe dat KPN discrimineert tussen verschillende wholesale-afnemers en hun lijnen, zonder dat daar een objectieve rechtvaardiging voor bestaat. ACM is van oordeel dat dit tot doel of effect heeft om de mededinging te belemmeren.

17. In reactie op de generieke argumenten van KPN dat er voldoende wholesale-aanbieders voor deze diensten of vergelijkbare diensten zijn, dat deze wholesale-aanbieders ook vergelijkbare aanbiedingen kunnen doen als KPN, en dat wholesaleconcurrenten in het verleden niet uit de markt gedrukt zijn, merkt ACM op dat dit geen doorslaggevende argumenten zijn om een vorm van tariefdifferentiatie goed te keuren. De positie van KPN is anders dan de positie van wholesaleconcurrenten, omdat KPN beschikt over AMM op de markt voor HKWBT/HL en het college aan KPN de noodzakelijke verplichtingen heeft

[6] Antwoorden KPN n.a.v. vragen college over tariefdifferentiatievoorstellen 1e tranche, 5 februari 2013

opgelegd die niet voor wholesaleconcurrenten van KPN gelden. Zonder deze verplichtingen zou KPN de mededinging kunnen belemmeren.

18. In reactie op het generieke punt van KPN dat ND-5 wholesale-afnemers beschermt, merkt ACM op dat in het HKWBT/HL-besluit tot de conclusie is gekomen dat, om te voorkomen dat KPN de mededinging kan belemmeren, het zowel noodzakelijk is dat KPN aan de ND-5 verplichting voldoet alsmede dat aan KPN bepaalde beperkingen worden gesteld ten aanzien van de mogelijkheden tot tariefdifferentiatie. In reactie op de zienswijze van DSD-Automatisering en Vodafone merkt ACM op dat het voorstel van KPN om bepaalde tarieven door middel van tariefdifferentiatie te verhogen of te verlagen op zichzelf geen reden is om het voorstel af te keuren. Dit gaat alleen op als de voorgestelde tariefdifferentiatie tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Uiteraard moeten de tarieven wel voldoen aan de andere verplichtingen die het college heeft opgelegd, zoals ND-5 en de tariefplafonds.

Beoordeling gewijzigde voorstellen KPN

19. Op 22 maart 2013 heeft het college voor voorstellen 1, 2 en 3 gewijzigde voorstellen van KPN ontvangen. KPN stelt voor om bij het verschijnen van een nieuwe tariff schedule, automatisch de nieuwe tarieven in werking te laten treden voor alle lijnen waarvan de minimum contractduur is verstreken.

20. Op basis van hetgeen ACM hierboven in randnummers 15 en 16 heeft besproken, is zij van oordeel dat de voorstellen na deze aanpassing niet meer selectief zijn als bedoeld in dictumonderdeel II van het HKWBT/HL-besluit.

2.1.5 Conclusie

21. ACM is van oordeel dat KPN met haar gewijzigde voorstellen heeft kunnen aantonen dat de tariefdifferentiatie voor nieuwe lijnen niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom toegestaan deze vormen van tariefdifferentiatie te continueren na 1 mei 2013.

2.2 Voorstellen 4, 5, 6 en 16: Termijnkortingen

2.2.1 Voorstel KPN

22. De voorstellen 4, 5, 6 en 16 betreffen de diensten ILL SDH, ILL DWDM, WEAS en Dark fiber ILL.

23. Bij ILL SDH gaat het om termijnkortingen van twee (2,5%) en drie (2,5%) jaar die zien op de maandelijkse tarieven voor de access die bij een SDH-dienst horen. Bij ILL DWDM gaat het om contracten van drie (10%) en vijf jaar (15%). Dezelfde termijnen en kortingspercentages gelden voor WEAS en Dark fiber ILL. ILL DWDM en Dark fiber ILL

worden (per definitie) alleen geleverd op glasvezel. Het termijncontract voor WEAS van één en drie jaar geldt zowel op basis van een koperaansluitingen als een glasaansluiting; het contract voor vijf jaar geldt alleen op basis van een glasaansluiting.

24. Iedere afnemer van deze diensten kan volgens KPN voor ieder van deze individuele diensten in aanmerking komen voor bovengenoemde termijnkorting.

25. KPN licht toe dat de regeling als doel heeft om meer investeringszekerheid te krijgen. De afnemers die zich door middel van een drie- of vijfjarig contract voor de betreffende perioden aan afname committeren, worden voor het mindere investeringsrisico dat KPN hierdoor loopt gecompenseerd in de vorm van een korting. KPN merkt op dat voor dit soort diensten afnemers over het algemeen graag langere termijncontracten aangaan.

2.2.2 Argumenten KPN

26. KPN geeft een aantal argumenten op basis waarvan zij van oordeel is dat de voorstellen voor termijnkortingen zijn toegestaan op grond van het HKWBT/HL-besluit. KPN wijst er in de eerste plaats op dat de tariefdifferentiatie geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op wholesaleconcurrenten op de markt voor HKWBT/HL. KPN geeft daarbij de volgende argumenten:

- Kortingen die worden gegeven op het afsluiten van contracten voor drie jaar worden doorgaans niet als mededingingsbeperkend aangemerkt, zeker niet als afnemers ook de mogelijkheid hebben om contracten met een kortere looptijd af te sluiten.
- De kortingen die worden gegeven op het afsluiten van contracten voor vijf jaar hebben voor een afnemer een zodanig geringe omvang op de totale kosten/afname van deze diensten dat het niet aannemelijk is dat afnemers zich door de korting zullen laten leiden in hun keuze van leverancier.
- Verder geeft KPN vergelijkbare argumenten als bij de voorstellen voor tariefwijzigingen nieuwe lijnen (wholesaleconcurrenten bieden vergelijkbare termijnkortingen, concurrenten zijn in het verleden niet uit de markt gedrukt en de ND-5 toets beschermt concurrenten). Zie ook randnummer 8 van deze bijlage.

27. In de tweede plaats wijst KPN erop dat de regeling geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op de ten opzichte van de markt voor HKWBT/HL downstream gelegen markten. Voor de argumenten verwijst ACM naar randnummer 9.

2.2.3 Reacties marktpartijen

28. Tele2 merkt op dat het gaat om termijnkortingen die op grond van het HKWBT/HL-besluit in alle gevallen tot doel of effect hebben de mededinging te belemmeren. Ook Eurofiber is van mening dat een termijncontract van drie of vijf jaar een getrouwheidskorting is. Vodafone merkt op dat een termijn van vijf jaar wel een erg groot *commitment* vraagt en verzoekt het college terughoudend te zijn met het toestaan van dergelijke lange

termijnkortingen. Gedurende deze periode kunnen afnemers immers niet overstappen op een wholesaleconcurrent, aldus Vodafone. DSD Automatisering merkt op dat dergelijke constructies gebruikelijk zijn in de markt.

2.2.4 Beoordeling ACM

Beoordeling initiële voorstellen KPN

29. ACM is van oordeel dat de voorstellen 4, 5, 6 en 16 voorstellen tot tariefdifferentiatie betreffen omdat het gaat om het hanteren van verschillende tarieven voor dezelfde diensten; voor lijnen die worden afgenomen met een langere contractduur worden hogere kortingen gegeven.

30. ACM is het niet eens met Tele2 dat alle termijnkortingen verboden zijn. ACM is van oordeel dat termijnkortingen tot doel of effect hebben om de mededinging te belemmeren als de termijnkortingen ertoe leiden dat afnemers worden ontmoedigd om (voor een deel van hun diensten) over te stappen naar een concurrent. ACM verwijst hierbij naar het dictumonderdeel II van het HKWBT/HL-besluit. Als zodanig zou de termijnkorting een getrouwheidskorting kunnen zijn, welke niet is toegestaan.

31. ACM heeft reeds in het verleden (in het kader van het zogenaamde stoplichtmodel) helderheid geschapen over de vraag wanneer een termijnkorting is aan te merken als een getrouwheidskorting. In dat verband heeft ACM zich op het standpunt gesteld dat termijnkortingen voor een periode langer dan drie jaar getrouwheidskortingen zijn. Dat heeft ACM gedaan door een directe koppeling te maken met de uniforme redelijke terugverdientijd[7] van drie jaar die wordt gehanteerd in de squeezetoetsen (ondergrenstariefregulering[8], ND-5), waarbij termijnkortingen voor contracten van meer dan drie jaar als getrouwheidskortingen zijn aangemerkt. Voor de mededinging is het dan ook niet wenselijk dat een afnemer verleid wordt om contracten van langer dan drie jaar aan te gaan.

32. In het HKWBT/HL-besluit is de gemiddelde overstapfrequentie ten behoeve van ND-5 vastgesteld op drie jaar. ACM is dan ook van mening dat een afnemer niet belemmerd mag worden om na gemiddeld drie jaar over te stappen van KPN naar een alternatieve aanbieder. ACM is daarom van oordeel dat kortingsschema's van KPN wholesale-afnemers niet mogen verleiden tot een contractduur die de gemiddelde overstap van drie jaar te boven gaat. Zou dat wel het geval zijn dan zouden de afnemers op de markt voor HKWBT/HL en de downstream gelegen markten – waarop ACM beoogt de concurrentie te bevorderen – verleid worden om voor een te lange termijn niet over te stappen op

[7] Uniforme redelijke terugverdientijd geeft weer hoe lang een klant gemiddeld klant blijft en is daarom gelijk aan de gemiddelde overstapfrequentie.

[8] OPTA/TN/2006/200162, Beleidsregels inzake de ondergrenstariefregulering van KPN's eindgebruikerstarieven, 27 januari 2006

wholesaleconcurrenten. Dit betekent dat ACM van oordeel is dat KPN wel vijfjaars contracten mag aanbieden, maar dat het prijsschema met oplopende kortingen moet stoppen bij een termijn van drie jaar.

33. Voor een reactie op de overige argumenten van KPN verwijst ACM naar randnummers 17 en 18. Het argument van KPN dat voor glasvezel contracten van vijf jaar gebruikelijk zijn, is voor ACM in dit geval geen reden om van deze lijn af te wijken. Immers, voor KPN gelden als AMM-partij verplichtingen die niet voor wholesaleconcurrenten van KPN gelden.

Beoordeling gewijzigde voorstellen KPN

34. Op 22 maart 2013 heeft het college voor voorstellen 4, 5, 6 en 16 gewijzigde voorstellen van KPN ontvangen. KPN stelt in haar nieuwe voorstellen voor om voor contracten voor drie jaar of langer dezelfde kortingspercentages te hanteren.

35. Op basis van hetgeen ACM hierboven in randnummers 31 en 32 heeft overwogen, is zij van oordeel dat de gewijzigde voorstellen niet als getrouwheidskortingen zijn aan te merken.

2.2.5 Conclusie

36. ACM is van oordeel dat KPN heeft aangetoond dat de gewijzigde voorstellen termijnkortingen ILL SDH, ILL DWDM, WEAS en Dark Fiber ILL niet tot doel of effect hebben de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom toegestaan deze vormen van tariefdifferentiatie (zoals in gewijzigde vorm ingediend) te hanteren na 1 mei 2013.

2.3 Voorstellen 7 en 8: Volumekortingen

2.3.1 Voorstel KPN

37. De voorstellen 7 en 8 betreffen de diensten WEAS, WBA ZM ATM en WBA ZM Ethernet. Deze kortingen zijn vormgegeven als voorwaardelijke kortingen waarbij de wholesale-afnemer een korting krijgt als zijn aankopen over een vastgestelde referentieperiode (in dit geval één jaar) een bepaalde omzetdrempel overschrijden, waarbij de korting wordt verleend over zijn volledige aankoop gedurende dat jaar. Voor WEAS[9] loopt deze korting in verschillende stappen op tot maximaal 10% bij het bereiken van de omzetgrens van EUR 5.000.000. Bij WBA ZM kan maximaal 15% korting bereikt worden bij een omzet van meer dan EUR 15.000.000. De opgebouwde korting wordt vervolgens aan het einde van het betreffende jaar uitgekeerd op basis van de jaaromzet.

38. Iedere afnemer die boven een bepaalde omzetdrempel komt kan volgens KPN in aanmerking komen voor de korting.

[9] Voor WEAS worden glas en koperlijnen gezamenlijk betrokken bij het berekenen van de omzet.

39. KPN licht toe dat de volumekortingen als doel hebben om afnemers te stimuleren om meer diensten af te nemen, zodat een betere vulling van het netwerk ontstaat en de kosten over een groter aantal verbindingen kunnen worden verspreid. Als gevolg hiervan zullen de gemiddelde kosten en daarmee de gemiddelde prijzen dalen.

2.3.2 Argumenten KPN

40. KPN geeft een aantal argumenten op basis waarvan zij van oordeel is dat de voorstellen voor volumekortingen zijn toegestaan op grond van het HKWBT/HL-besluit. KPN wijst er in de eerste plaats op dat de volumekortingen geen mededingingsbeperkend doel of effect hebben op wholesaleconcurrenten op de markt voor HKWBT/HL. KPN geeft daarbij de volgende argumenten:

    - De kortingen die worden gegeven hebben voor een afnemer een zodanig geringe omvang op de totale kosten/afname van deze diensten dat het niet aannemelijk is dat afnemers zich door de korting zullen laten leiden in hun keuze van leverancier;
    - Wholesale-afnemers die in aanmerking komen voor de korting kunnen deze korting doorgeven aan andere wholesale-afnemers die niet voor de korting in aanmerking komen (via doorverkoop van het aanbod van KPN), en
    - de volumekortingen staan al enige tijd in de markt en hebben er niet toe geleid dat wholesaleconcurrenten uit de markt zijn gedrukt.

41. In de tweede plaats wijst KPN erop dat de regeling geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op de ten opzichte van de markt voor HKWBT/HL downstream gelegen markten. Voor de argumenten verwijst ACM naar randnummer 9 van deze bijlage.

2.3.3 Zienswijzen marktpartijen

42. Tele2 geeft aan tegen deze kortingen te zijn en verwijst naar haar algemene bezwaren (zie randnummer 11 van deze bijlage). Verder vraagt Tele2 aandacht voor de mix aan omzet uit gereguleerde en ongereguleerde diensten. Vodafone wijst erop te verwachten dat de hoogste staffels van WEAS alleen door KPN bereikt kunnen worden. Vodafone stelt daarom voor om de hoogste staffels te laten vervallen, omdat KPN anders meer ruimte krijgt in de ND-5 toets en dit zal leiden tot marge-uitholling van retailconcurrenten. DSD Automatisering geeft aan zich in het voorstel voor WEAS te kunnen vinden. Wat Vodafone betreft heeft de volumekorting op WBA ZM, die al enige tijd in de markt staat, tot nu toe geen evident anticompetitief effect gehad.

2.3.4 Beoordeling ACM

Beoordeling initiële voorstellen KPN

43. ACM is van oordeel dat de voorstellen 7 en 8 voorstellen tot tariefdifferentiatie betreffen omdat het gaat om het hanteren van verschillende tarieven voor dezelfde diensten; partijen die een hogere omzet genereren voor deze diensten rekent KPN een lagere prijs per lijn.

44. Mede in reactie op het punt van Vodafone merkt ACM op dat ACM zich in het aanwijzingsbesluit WEAS[10] en WBA[11] reeds op het standpunt heeft gesteld dat KPN in het referentieaanbod dient op te nemen welke kortingen van toepassing zijn en daarbij in acht dient te nemen dat voor toepassing van een korting minimaal één externe afnemer ook voor de korting in aanmerking moet komen. Hieruit volgt dat de hoogste staffel waar KPN (in ND-5) gebruik van mag maken de hoogste staffel is waar minimaal één externe wholesale-afnemer gebruik van maakt. ACM is van oordeel dat het voorstel van KPN op dit punt niet transparant is voor marktpartijen.

45. ACM is van oordeel dat het voorwaardelijke karakter van de kortingen, waarbij de korting wordt verleend over de volledige afname van de wholesale-afnemer, tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. In de eerste plaats is de korting selectief, zoals bedoeld in Dictumonderdeel II van het HKWBT/HL-besluit. Als gevolg van de opbouw van de korting betalen afnemers namelijk voor een extra afname van de betreffende dienst een ander tarief dan voor de bestaande afname zonder dat hier een objectieve rechtvaardiging voor bestaat. Het effect is dat verschillen ontstaan tussen afnemers. Het argument van KPN dat afnemers het wholesale-aanbod van KPN kunnen doorverkopen doet niet af aan het selectieve karakter van deze voorstellen.

46. In de tweede plaats kunnen deze kortingen er toe leiden dat de prijs die een afnemer voor zijn extra aankopen betaalt dusdanig laag of zelfs negatief wordt dat hier een daadwerkelijk of potentieel afschermingseffect vanuit gaat. Ook kan het minder aantrekkelijk worden voor een wholesale-afnemer om (kleine) volumes van diens vraag naar alternatieve wholesale-aanbieders te verschuiven. Het mogelijke gevolg hiervan is namelijk hij zijn korting verliest of voor zijn totale omzet een lagere korting ontvangt. ACM is daarom van oordeel dat deze korting het karakter heeft van een getrouwheidskorting, zoals bedoeld in Dictumonderdeel II van het HKWBT/HL-besluit.

47. ACM is tevens van oordeel dat de berekening van de korting op basis van de jaaromzet tot doel of effect heeft om de mededinging te belemmeren. Het wordt namelijk minder aantrekkelijk voor een wholesale-afnemer om (kleine volumes) van de vraag naar alternatieve wholesale-aanbieders te verschuiven op een ander moment dan het einde van een jaar (als de korting verrekend wordt over de jaaromzet). Het mogelijke gevolg hiervan is namelijk dat hij zijn korting verliest of voor zijn totale omzet een lagere korting ontvangt. ACM is daarom van oordeel dat de berekening op basis van een jaaromzet het karakter heeft van een getrouwheidskorting, zoals bedoeld in Dictumonderdeel II van het HKWBT/HL-besluit.

48. Voor een reactie op de overige argumenten van KPN verwijst ACM naar randnummers 17

[10] Aanwijzingsbesluit referentieaanbod WEAS, 2 december 2009, OPTA/AM/2009/203419.

[11] Aanwijzingsbesluit referentieaanbod WBA, 3 maart 2010, OPTA/AM/2010/200671.

en 18 van deze bijlage.

Beoordeling gewijzigde voorstellen KPN

49. Op 22 maart 2013 heeft ACM voor voorstellen 7 en 8 gewijzigde voorstellen van KPN ontvangen. Op 3 april 2013 heeft KPN ACM laten weten het gewijzigde voorstel 8 (volumekorting WBA ZM ATM en WBA ZM Ethernet) in te trekken. ACM heeft daarom alleen het gewijzigde voorstel 7 beoordeeld.

50. KPN stelt in het gewijzigde voorstel 7 voor om het voorwaardelijke karakter van de kortingen, waarbij de korting wordt verleend over de volledige afname in een jaar van de wholesale-afnemer, te vervangen door kortingen die alleen gelden voor de afname boven de omzet die voor het bereiken van de betreffende drempel is vereist (schijvenkortingen). KPN stelt tevens voor om de korting te berekenen op basis van de maandelijkse omzet van EVC's. De kortingen lopen op tot maximaal 10% over de afname boven de omzet van EUR 80.000 per maand.

51. Op basis van hetgeen ACM hierboven in randnummers 44 tot en met 47 heeft overwogen, is ACM van oordeel dat voorstel 7 na de wijzigingen niet meer als getrouwheidskorting is aan te merken.

2.3.5 Conclusie

52. ACM is van oordeel dat KPN heeft kunnen aantonen dat het gewijzigde voorstel 7 niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom toegestaan deze vorm van tariefdifferentiatie te continueren na 1 mei 2013.

53. ACM is van oordeel dat KPN niet heeft kunnen aantonen dat voorstel 8 niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom niet toegestaan deze vorm van tariefdifferentiatie te continueren na 1 mei 2013.

2.4 Voorstel 9: Geografische tariefdifferentiatie

2.4.1 Voorstel KPN

54. Voorstel 9 betreft de dienst WBA ZM ATM. De voorgestelde kortingsregeling maakt een onderscheid in tarief tussen lijnen besteld in A- en B-gebieden. Diensten die worden afgenomen in B-gebieden kennen een 25% hoger maandtarief.

55. Iedere afnemer die in een B-gebied WBA ZM ATM afneemt is de toeslag verschuldigd.

56. KPN licht toe dat de regeling er voor zorgt dat wholesale-afnemers ook in relatief dunbevolkte gebieden (B-gebieden), waar de kosten hoger liggen, WBA ZM ATM af kunnen nemen. De indeling in A- en B-gebieden was, volgens KPN, aanvankelijk

gebaseerd op het aantal lijnen per MDF-centrale. Echter, omdat het aantrekkelijk was om binnen één gemeente dezelfde indeling te hanteren, is een aantal centrales 'omgehangen' van A naar B en vice versa waardoor de directe relatie tot het aantal lijnen per MDF-centrale mogelijk (deels) is verbroken.[12]

2.4.2 Argumenten KPN

57. KPN geeft een aantal argumenten op basis waarvan zij van oordeel is dat de geografische differentiatie is toegestaan op grond van het HKWBT/HL-besluit. KPN wijst er in de eerste plaats op dat de geografische tariefdifferentiatie geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op wholesaleconcurrenten op de markt voor HKWBT/HL. KPN geeft daarbij de volgende argumenten:

- In B-gebieden heeft een afnemer doorgaans de keuze tussen het afnemen van WBA ZM ATM bij een wholesale-aanbieder en het zelf investeren in WBT op basis van eigen infrastructuur. Deze keuzemogelijkheid geeft KPN de prikkel om WBA ZM ATM tegen redelijke voorwaarden en tarieven te leveren.
- De keuze voor een wholesale-aanbieder in een A-gebied wordt niet beïnvloed door de tariefstelling in het B-gebied. De voorgestelde tariefdifferentiatie heeft daarom geen mededingingsbeperkend effect.
- Verder geeft KPN dezelfde argumenten als bij de voorstellen voor tariefwijzigingen nieuwe lijnen (wholesaleconcurrenten kunnen in A-gebieden een vergelijkbaar aanbod doen, partijen zijn in het verleden niet uit de markt gedrukt en de ND-5 toets beschermt concurrenten). Zie randnummer 8 van deze bijlage.

58. In de tweede plaats wijst KPN erop dat de regeling geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op de downstream gelegen markten van de markt voor HKWBT/HL. KPN geeft hiervoor de volgende argumenten:

- Een afnemer die een WBA ZM ATM verbinding in een A-gebied afneemt, concurreert niet met een afnemer van WBA ZM ATM in een B-gebied. Er kan daarom niet gesteld worden dat de voorgestelde tariefdifferentiatie de mededinging beperkt;
- Alle afnemers in B-gebieden, dus ook KPN Retail, zijn verplicht de toeslag te betalen, daarmee worden externe afnemers dus niet op een achterstand gezet, en
- verder wijst KPN erop dat er alternatieve aanbieders zijn op de markt voor HKWBT/HL die concurrerende diensten kunnen leveren en wijst KPN op de ND5-toets die afnemers beschermt tegen marge-uitholling op de downstream gelegen markten.

2.4.3 Zienswijzen marktpartijen

59. Samengevat voeren BT, Verizon, Vodafone en Tele2 aan dat dit voorstel dient te worden afgewezen. Een aantal partijen wijst op het feit dat ACM eenzelfde voorstel van KPN in het WPC2b besluit van 25 januari 2011 reeds heeft afgewezen. Deze partijen zijn van mening

[12] Antwoorden KPN n.a.v. vragen college over tariefdifferentiatievoorstellen 1e tranche, 5 februari 2013.

dat de bezwaren die ACM toen heeft aangedragen in dit voorstel niet door KPN zijn weggenomen. Volgens partijen is het voorstel arbitrair, hangt het onderscheid tussen A- en B-gebieden voornamelijk samen met concurrentieverschillen, en heeft KPN niet aangetoond dat er een directe relatie is met kostenverschillen. Een aantal partijen wijst er daarbij op dat KPN het onderscheid tussen A- en B-gebieden ook niet hanteert bij andere diensten, zoals MDF-toegang, ILL en WBA CM. Volgens een aantal van deze partijen heeft het voorstel als doel en effect om de mededinging te belemmeren, omdat er in B-gebieden geen concurrenten op basis van MDF-toegang zijn uitgerold die deze diensten kunnen aanbieden. KPN zou aldus de tarieven in A-gebieden kunnen kruissubsidiëren met de hogere tarieven in B-gebieden.

2.4.4 Beoordeling ACM

60. ACM is van oordeel dat voorstel 9 een voorstel tot tariefdifferentiatie betreft omdat er sprake is van verschillende tarieven voor dezelfde dienst; in een B-gebied betaalt een wholesale-afnemer voor WBA ZM ATM een opslag.

61. ACM is van oordeel dat dit voorstel tot tariefdifferentie niet voldoet aan de voorwaarden zoals opgenomen in Dictumonderdeel III van het HKWBT/HL-besluit, omdat KPN onvoldoende heeft aangetoond dat er sprake is van een objectieve vormgeving en rechtvaardiging. In reactie op aanvullende vragen heeft KPN[13] aangegeven kostenverschillen (onderbouwd op basis van de EDC-systematiek) niet als argument te hebben willen aanvoeren. Alleen het verschil in dekking per gebied (als gevolg waarvan dezelfde kosten over minder aansluitingen moeten worden verdeeld) geldt volgens KPN als verklaring voor het onderscheid dat gehanteerd wordt tussen A- en B-gebieden. ACM kan het voorstel daarom niet goedkeuren op basis van onderbouwde kostenvoordelen, zoals bedoeld in dictumonderdeel IV van het HKWBT/HL-besluit. Daar komt bij dat ACM constateert dat KPN de opslag met name in die gebieden hanteert waar er geen concurrentiedruk is van aanbieders op basis van ontbundelde kopertoegang. Juist in deze gebieden hebben wholesale-afnemers dus minder mogelijkheden om over te stappen op een concurrent.

62. Voor een reactie op de overige argumenten van KPN verwijst ACM naar randnummers 17 en 18 van deze bijlage.

2.4.5 Conclusie

63. ACM is van oordeel dat KPN niet heeft kunnen aantonen dat de geografische tariefdifferentiatie niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom niet toegestaan deze vorm van tariefdifferentiatie te continueren na 1 mei 2013.

[13] Antwoorden KPN n.a.v. vragen college over tariefdifferentiatievoorstellen 1e tranche, 5 februari 2013

2.5 Voorstel 10: Migratieovereenkomst ATM naar ETN

2.5.1 Voorstel KPN

64. Voorstel 10 heeft betrekking op WBA-diensten op basis van ATM en Ethernet. KPN stelt een kortingsregeling voor die de huidige afnemers van op ATM gebaseerde diensten van KPN een lager eenmalig 'change PVC/VLAN' tarief en maandelijks ATM WAP tarief[14] biedt indien zij onder bepaalde voorwaarden overstappen naar op Ethernet gebaseerde diensten van KPN.

65. Iedere afnemer die verbindingen afneemt uit een ATM-module komt, volgens KPN, in aanmerking voor de regeling.

66. KPN licht toe dat eind 2014 de ATM-techniek door KPN wordt uitgefaseerd en zij met deze kortingsregeling de drempel om te migreren voor afnemers wil verlagen en het migratieproces zo efficiënt mogelijk wil laten verlopen.

2.5.2 Argumenten KPN

67. KPN geeft een aantal argumenten op basis waarvan zij van oordeel is dat de migratieovereenkomst is toegestaan op grond van het HKWBT/HL-besluit. KPN wijst er in de eerste plaats op dat de overeenkomst geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op wholesaleconcurrenten op de markt voor HKWBT/HL. KPN geeft daarbij de volgende argumenten:

    - De kortingsregeling heeft alleen betrekking op bestaande wholesale-afnemers. Potentiële wholesale-afnemers van HKWBT/HL worden hiermee dus niet geleid in hun keuze voor een aanbieder waardoor de markt niet wordt afgeschermd;
    - De huidige ND5-toets biedt andere wholesale-aanbieders voldoende bescherming tegen te lage prijzen.

68. In de tweede plaats wijst KPN erop dat de regeling geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op de downstream gelegen markten van de markt voor HKWBT/HL. Voor de argumenten verwijst ACM naar randnummer 9 van deze bijlage.

2.5.3 Zienswijzen marktpartijen

69. Samengevat voert Tele2 aan dat dit voorstel neerkomt op een bundelkorting waardoor afnemers ontmoedigd worden om Ethernetdiensten af te nemen bij een wholesale-concurrent. Daarbij wijst Tele2 erop dat bundelkortingen in randnummer 680 van het

[14] De afnemer is de migratiekosten per lijn van 5 euro niet verschuldigd indien gekozen wordt voor migratie zonder patching. Als partijen een projectplanning met KPN afspreken over de (batchgewijze) migratie van de base wordt het ATM WAP tarief verlaagd van EUR 700 naar EUR 193 voor STM1 (of van EUR 2.000 naar EUR 777 euro voor STM4). De regeling geldt voor zowel de gereguleerde als ongereguleerde varianten, dus voor de gehele installed base op ATM die naar Ethernet migreert.

HKWBT/HL-besluit genoemd worden als verboden vorm van tariefdifferentiatie. ACM zou daarom naar de mening van Tele2 dit voorstel moeten afkeuren.

70. Samengevat voert Vodafone aan dat de genoemde tarieven projectgebonden zijn. De invloed van de migratie is vooral terug te voeren tot diensten aan klanten en de benodigde activiteiten, waardoor deze projecten gezien dienen te worden als 'customer-centric' en niet 'network-centric'. Er vindt dus een technische migratie plaats van de klant bij een contractverlenging. Vodafone stelt om die reden voor om de bovenstaande tarieven algemeen geldend te maken totdat ATM is uitgefaseerd.

2.5.4 Beoordeling ACM

71. ACM is van oordeel dat voorstel 10 inderdaad een voorstel tot tariefdifferentiatie betreft omdat er voor dezelfde dienst verschillende tarieven gelden: alleen bestaande afnemers van ATM die naar Ethernetdiensten van KPN migreren komen in aanmerking voor de korting.

72. ACM is van oordeel dat de regeling selectief is en sturend is op het doelportfolio. De reden hiervoor is dat alle afnemers die migreren van ATM van KPN naar een andere dienst te maken krijgen met migratiekosten, terwijl alleen de ATM-afnemers van KPN die (onder bepaalde voorwaarden) besluiten naar Ethernet van KPN te migreren voor de korting in aanmerking komen. ACM is van oordeel dat er sprake is van een bundelkorting die het karakter heeft van een getrouwheidskorting zoals bedoeld in Dictum-onderdeel II van het HKWBT/HL-besluit, waardoor afnemers ontmoedigd worden om (voor een deel van hun diensten) over te stappen naar een concurrent. Anders dan KPN betoogt, worden de wholesale-afnemers door de korting wel geleid in hun keuze om naar Ethernet van KPN te migreren waardoor de markt wordt afgeschermd.

73. Voor een reactie op de overige argumenten van KPN verwijst ACM naar randnummers 17 en 18 van deze bijlage.

2.5.5 Conclusie

74. ACM is van oordeel dat KPN niet heeft kunnen aantonen dat de migratieovereenkomst ATM naar Ethernet niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom niet toegestaan deze vorm van tariefdifferentiatie te continueren na 1 mei 2013.

2.6 Voorstel 11: Uitdienen van oude actiekorting

2.6.1 Voorstel KPN

75. Voorstel 11 betreft de WBA ZM ATM actie, die op 14 mei 2011 is beëindigd. Het voorstel houdt in dat contracten die voor die datum zijn afgesloten (met een maximale looptijd van drie jaar), en waarop KPN deze actiekorting heeft verleend, door KPN worden uitgediend.

76. De kortingsactie hield in dat nieuwe afnemers van wholesalelijnen die nog geen onderdeel uitmaakten van het wholesaleportfolio van KPN Wholesale een korting van 30% tot 50% kregen op de PVCs[15] van de nieuwe lijnen.

77. Iedere afnemer kon volgens KPN gedurende de actieperiode in aanmerking komen voor de korting.

78. KPN geeft in het voorstel geen toelichting op het punt van de objectieve rechtvaardiging. Wel wijst KPN erop dat ze de kortingsregeling graag uitdient omdat die contractueel is vastgelegd met afnemers die zich destijds hebben aangemeld.

2.6.2 Argumenten KPN

79. KPN geeft een aantal argumenten op basis waarvan zij van oordeel is dat de actiekorting is toegestaan op grond van het HKWBT/HL-besluit. KPN wijst er in de eerste plaats op dat de regeling tot stand is gekomen onder het voorgaande reguleringskader en destijds voldeed aan de criteria, zoals door de voorzieningenrechter van het CBb is bevestigd in zijn uitspraak van 19 januari 2011.

80. KPN is – secundair – van mening dat de overeenkomst geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op wholesaleconcurrenten op de markt voor HKWBT/HL. KPN licht dit verder niet toe.

81. In de tweede plaats wijst KPN erop dat de regeling geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op de ten opzichte van de markt voor HKWBT/HL downstream gelegen markten van de markt voor HKWBT/HL. KPN geeft hiervoor de volgende argumenten:

- Slechts een beperkt aantal afnemers geniet voordeel van de oude actie en deze voordelen zijn erg beperkt;
- De mededinging tussen afnemers die dit voordeel wel genieten en afnemers die dit voordeel niet genieten wordt door de beperkte omvang van het voordeel niet beperkt, en
- de kortingsregeling heeft er niet toe geleid dat wholesale-aanbieders van de markt zijn verdreven. Het is daarom niet aannemelijk dat het uitdienen van de actie de mededinging beperkt.

2.6.3 Zienswijzen marktpartijen

82. Samengevat voert Tele2 aan dat de toenmalige actie haar zowel als concurrent als afnemer benadeelde en nog steeds benadeelt. Voor nagenoeg alle verbindingen die Tele2 in B-gebieden afneemt geldt geen korting, omdat de actie discriminatoir alleen gericht was op lijnen die werden aangeboden door wholesaleconcurrenten op koper, die niet actief zijn in B-gebieden. ACM zou naar de mening van Tele2 om die reden het voorstel tot het

[15] PVC staat voor “permanent virtual connection”.

uitdienen van de kortingsactie moeten afwijzen.

83. Samengevat geeft Vodafone aan dat zij de bestaande contracten wil kunnen uitdienen, zowel aan de wholesalezijde als aan de retailzijde. Daarnaast wil zij voor verbindingen die na de initiële contractduur doorlopen dezelfde tarieven kunnen hanteren totdat met KPN een nieuwe contracttermijn wordt aangegaan. Vodafone draagt geen argumenten aan die betrekking hebben op een mogelijk doel of effect tot het beperken van de mededinging.

2.6.4 Beoordeling ACM

84. ACM is van oordeel dat voorstel 11 een voorstel tot tariefdifferentiatie betreft omdat er voor dezelfde dienst verschillende tarieven gelden; de korting gold alleen voor nieuwe lijnen die voorheen nog niet door KPN Wholesale werden geleverd.

85. In reactie op KPN merkt ACM op dat niet de criteria in het vorige reguleringskader, maar de criteria uit het HKWBT/HL-besluit van december 2012 relevant zijn voor de beoordeling van dit voorstel. ACM is van oordeel dat het voorstel selectief is, zoals bedoeld in Dictumonderdeel II van het HKWBT/HL-besluit, omdat het gericht is op een beperkte groep afnemers, namelijk alleen afnemers die voorheen lijnen afnamen die niet via KPN Wholesale geleverd werden. Indien een wholesale-afnemer bijvoorbeeld een klant van KPN Retail wist te migreren, kwam de wholesale-afnemer niet in aanmerking voor de korting. KPN geeft daarbij ook geen objectieve rechtvaardiging.

86. Voor een reactie op de overige argumenten van KPN verwijst ACM naar randnummers 17 en 18 van deze bijlage.

2.6.5 Conclusie

87. ACM is van oordeel dat KPN niet heeft kunnen aantonen dat het uitdienen van de actiekorting WBA ZM ATM niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom niet toegestaan deze vorm van tariefdifferentiatie te continueren na 1 mei 2013.

2.7 Voorstel 12: Volumekorting en geografische differentiatie ILL V-Trunk

2.7.1 Voorstel KPN[16]

88. De dienst ILL V-trunk is een virtuele trunkverbinding tussen het lokale netwerkniveau en het regionale netwerkniveau en is geschikt voor het transporteren van maximaal 21 2.048 Kbit/s ILL-diensten. Met deze dienst wordt volgens KPN de situatie van inkoop op lokaal niveau gesimuleerd, terwijl de dienstverlening fysiek op regionaal niveau blijft. KPN licht toe dat er technisch geen verschil is tussen de inkoop van een lokale ILL plus een V-Trunk

[16] Mede gebaseerd op antwoorden van KPN n.a.v. vragen college over tariefdifferentiatievoorstellen 2e tranche, 21 februari 2013.

en de inkoop van een regionale ILL. Er is alleen een verschil in prijs. Wholesaleklanten krijgen met een V-Trunk feitelijk een volumekorting ten opzichte van de gesommeerde individuele ILL-lijnen tussen een lokale (LEP) en regionale centrale (CP).

89. De V-Trunk dienst is volgens KPN interessant als alternatief voor afnemers die een bepaald minimum aantal ILL-diensten afnemen (volgens KPN meer dan twee ILL's op een LEP[17]). De rechtvaardiging voor de volumekorting is volgens KPN dat deze afnemers zorgen voor meer netwerkvulling tussen lokaal en regionaal niveau.

90. Daarnaast onderscheidt KPN in haar aanbod twee geografische gebieden, namelijk een A-gebied en een B-gebied. In een B-gebied hanteert KPN een hoger tarief voor de V-Trunk dan in een A-gebied. Het onderscheid wordt volgens KPN gemaakt omdat in een A-gebied meer klanten transport afnemen tussen lokaal en regionaal niveau waardoor de investeringskosten per lijn lager liggen. De indeling in A- en B-gebieden komt volgens KPN grotendeels overeen met de indeling bij de dienst WBA ZM ATM. Voor de onderbouwing van het onderscheid tussen A- en B-gebieden verwijst KPN dan ook naar het voorstel bij WBA ZM ATM (zie voorstel 9, randnummer 56 van deze bijlage).

91. Elke afnemer van smalband ILL kan volgens KPN gebruik maken van het V-Trunk model.

2.7.2 Argumenten KPN

92. KPN geeft een aantal argumenten op basis waarvan zij van oordeel is dat de ILL V-Trunk is toegestaan op grond van het HKWBT/HL-besluit. KPN wijst erop dat de overeenkomst zowel geen mededingingsbeperkend doel of effect heeft op wholesaleconcurrenten op de markt voor HKWBT/HL alsmede op de ten opzichte van de markt voor HKWBT/HL downstream gelegen markten. De argumenten komen grotendeels overeen met de argumenten bij andere voorstellen. ACM verwijst naar randnummer 8 en randnummer 9 van deze bijlage.

2.7.3 Reacties marktpartijen

93. Tele2 geeft aan tegen KPN's voorstel te zijn, omdat het haaks staat op het HKWBT/HL-besluit waarin staat dat getrouwheidskortingen waarbij afnemers ontmoedigd worden om over te stappen naar het oordeel van het college in alle gevallen tot doel of effect hebben de mededinging te belemmeren. Eurofiber is ook tegen KPN's voorstel, omdat volgens haar de korting precies groot genoeg is om wholesaleklanten te ontmoedigen om te investeren in een eigen backbone.

[17] LEP staat voor lokale access locatie.

2.7.4 Beoordeling ACM

Beoordeling initiële voorstel KPN

94. ACM is van oordeel dat in dit voorstel sprake is van twee vormen van tariefdifferentiatie, namelijk een volumekorting en geografische differentiatie. In beide gevallen betaalt een afnemer een verschillend tarief voor dezelfde dienst.

95. ACM constateert dat de ILL V-Trunk dienst gericht is op afnemers die een bepaald volume afnemen op een LEP. Elke afnemer komt in beginsel in aanmerking voor de ILL V-Trunk, maar er is een omslagpunt waarop het voor een afnemer voordeliger is om een V-Trunk af te nemen in plaats van een regionale ILL. Volgens KPN ligt in een A-gebied dit omslagpunt bij twee lijnen.[18]

96. ACM constateert dat de kortingsregeling op een objectieve en transparante wijze is vormgegeven, niet selectief is, en niet het karakter heeft van een getrouwheidskorting. Er is namelijk geen sprake van een korting over de volledige afname, maar een korting die geldt voor de aanvullende afname. Daarbij is de tariefdifferentiatie tussen een regionale ILL en een lokale ILL met V-Trunk beperkt, namelijk gemiddeld EUR 260 per maand voor twee verbindingen zonder V-Trunk en gemiddeld EUR 253 per maand voor twee verbindingen met een V-Trunk. ACM acht het daarom niet aannemelijk dat de tariefdifferentiatie op dit punt als doel of effect heeft de mededinging te belemmeren.

97. ACM is van oordeel dat het voorstel tot geografische tariefdifferentie niet voldoet aan de voorwaarden zoals opgenomen in Dictumonderdeel III van het HKWBT/HL-besluit, omdat KPN onvoldoende heeft aangetoond dat er sprake is van een objectieve vormgeving en rechtvaardiging. In reactie op aanvullende vragen heeft KPN[19] aangegeven kostenverschillen (onderbouwd op basis van de EDC-systematiek) niet als argument te hebben willen aanvoeren. Alleen het verschil in dekking per gebied (als gevolg waarvan dezelfde kosten over minder aansluitingen moeten worden verdeeld) geldt volgens KPN als verklaring voor het onderscheid dat gehanteerd wordt tussen A- en B-gebieden. ACM kan het voorstel daarom niet goedkeuren op basis van onderbouwde kostenvoordelen, zoals bedoeld in Dictumonderdeel IV van het HKWBT/HL-besluit. Daar komt bij dat ACM constateert dat KPN de opslag met name in die gebieden hanteert waar er geen concurrentiedruk is van aanbieders op basis van ontbundelde kopertoegang. Juist in deze gebieden hebben wholesale-afnemers dus minder mogelijkheden om over te stappen op een concurrent.

98. Voor een reactie op de overige argumenten van KPN verwijst ACM naar randnummers 17 en 18 van deze bijlage.

[18] Toelichting aan de hand van een berekening door KPN naar aanleiding van aanvullende vragen van het college, e-mail 18 maart 2013.

[19] Antwoorden KPN n.a.v. vragen college over tariefdifferentiatievoorstellen 1e tranche, 5 februari 2013.

Beoordeling gewijzigd voorstel KPN

99. Op 22 maart 2013 heeft ACM voor voorstel 12 een gewijzigd voorstel van KPN ontvangen. Op 3 april 2013 heeft KPN laten weten het gewijzigde voorstel in te trekken. ACM heeft daarom het gewijzigde voorstel niet beoordeeld.

2.7.5 Conclusie

100. ACM is van oordeel dat KPN niet heeft kunnen aantonen dat de tariefdifferentiatie voor ILL V-trunk niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom niet toegestaan deze vorm van tariefdifferentiatie te continueren na 1 mei 2013.

2.8 Voorstellen 13, 14, 15: Korting op 2e access of PVC/EVC

2.8.1 Voorstel KPN

101. De voorstellen 13, 14 en 15 betreffen de diensten ILL SDH, WEAS en WBA ZM ATM. Een afnemer van ILL SDH betaalt voor de eerste access een tarief van EUR 200 per maand en voor de tweede (en volgende) ILL SDH access op dezelfde klantlocatie EUR 156 per maand. Een afnemer van WEAS krijgt bij afname van een eerste EVC van minimaal 10 Mbit/s op de tweede EVC premium van 1, 2 of 4 Mbit/s een korting. De korting voor een 1 Mbit/s/ op gereguleerd niveau (metro) bedraagt meer dan 53% ten opzichte van het standaardtarief.[20] Bij WBA ZM ATM kunnen 16 PVC's afgenomen worden. De duurste van de 16 geldt als eerste PVC. Voor de tweede en volgende PVC's geldt een korting van 50%.

102. De rechtvaardiging voor deze kortingen ligt volgens KPN in het feit dat afnemers die al een eerste access of PVC/EVC afnemen gestimuleerd worden om meer transportcapaciteit af te nemen op de klantaccess. Deze afnemers verhogen daarmee de bezetting van het netwerk waardoor KPN de investering in de access eerder terug kan verdienen. Ten aanzien van de tweede EVC bij WEAS merkt KPN nog op dat de korting ook aansluit bij de klantbehoefte van een tweede (kleinere) EVC ten behoeve van het leveren van spraakdiensten.

103. Elke afnemer van deze diensten kan, volgens KPN, in aanmerking komen voor de korting.

2.8.2 Argumenten KPN

104. KPN geeft een aantal argumenten op basis waarvan zij van oordeel is dat deze voorstellen zijn toegestaan op grond van het HKWBT/HL-besluit. KPN wijst erop dat de voorstellen zowel geen mededingingsbeperkend doel of effect hebben op wholesaleconcurrenten op de markt voor HKWBT/HL alsmede op de ten opzichte van de markt voor HKWBT/HL downstream gelegen markten. De argumenten komen grotendeels overeen met de argumenten bij andere voorstellen. ACM verwijst naar randnummers 17 en 18 van deze

[20] Bij een 1 Mbit/s op metro niveau. Echter bij een 2 Mbit/s op regionaal niveau en nationaal niveau ligt de korting lager, namelijk respectievelijk op 9% en 13%.

bijlage.

2.8.3 Reacties marktpartijen

105. Tele2 spreekt zich uit tegen deze voorstellen van KPN. Volgens Tele2 is er sprake van een ongeoorloofde bundelkorting, zoals bedoeld in het HKWBT/HL-besluit. KPN kan er immers ook voor kiezen om alle access PVC/EVC tegen een uniform (en lager) tarief aan te bieden. Eurofiber is tegen de korting op de tweede EVC in WEAS. Volgens Eurofiber wordt door de korting de markt afgeschermd als het gaat om de concurrentie op de tweede EVC, die met name gebruikt zal worden voor spraakdiensten. Eurofiber is ook tegen de korting op de tweede ILL SDH access, omdat de korting er toe leidt dat afnemers minder snel geneigd zijn om van ILL SDH over te stappen op ethernetdiensten (van een concurrent). Verizon merkt ten aanzien van de tweede EVC in WEAS op dat de korting alleen van toepassing is op een premium EVC. Verizon vindt het discriminatoir dat deze korting niet geldt voor een lagere kwaliteit *lite* EVC. Infopact is **[vertrouwelijk:** xxx xxx xxx

109. Voor een reactie op de overige argumenten van KPN verwijst ACM naar randnummers 17 en 18 van deze bijlage.

2.8.5 Conclusie

110. ACM is van oordeel dat KPN heeft kunnen aantonen dat de korting op een tweede EVC in WEAS, een tweede SDH ILL access en een tweede PVC in WBA niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom toegestaan deze vorm van tariefdifferentiatie te continueren na 1 mei 2013.

2.9 Voorstel 17: WEAS Shadow EVC

111. ACM beoordeelt voorstel 17 niet aangezien dit voorstel door KPN is ingetrokken.

3 Conclusie

112. Het HKWBT/HL-besluit bevat een verbod op tariefdifferentiatie: het is KPN niet toegestaan dezelfde diensten tegen verschillende tarieven aan (interne en externe) afnemers aan te bieden of te leveren, tenzij KPN kan aantonen dat de tariefdifferentiatie niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren.

113. ACM heeft in dat kader de door KPN ingediende voorstellen beoordeeld en is op basis daarvan van oordeel dat het KPN is toegestaan om de volgende vormen van tariefdifferentiatie na 1 mei 2013 te continueren:

- Aangepast voorstel 1: ILL SDH – Tariefswijziging nieuwe lijnen;
- Aangepast voorstel 2: ILL DWDM – Tariefswijziging nieuwe lijnen;
- Aangepast voorstel 3: WEAS – Tariefswijziging nieuwe lijnen;
- Aangepast voorstel 4 ILL SDH – Termijnkorting;
- Aangepast voorstel 5: ILL DWDM – Termijnkorting;
- Aangepast voorstel 6: WEAS – Termijnkorting;
- Aangepast voorstel 7: WEAS – Volumekorting;
- Voorstel 13: Premium tweede EVC in WEAS met korting;
- Voorstel 14: ILL SDH – Korting op access;
- Voorstel 15: Tarief tweede en volgende PVC in WBA ZM ATM;
- Aangepast voorstel 16: Dark fiber ILL – Termijnkorting.

114. ACM is van oordeel dat KPN ten aanzien van de overige voorstellen niet heeft kunnen aantonen dat de tariefdifferentiatie niet tot doel of effect heeft de mededinging te belemmeren. Het is KPN daarom niet toegestaan de volgende vormen van tariefdifferentiatie te hanteren na 1 mei 2013.

- Voorstel 8: WBA ZM ATM en WBA ZM Ethernet – Volumekorting;

- Voorstel 9: WBA ZM ATM – Differentiatie A en B gebieden;
- Voorstel 10: WBA ZM en CM – Migratieovereenkomst ATM naar ETN;
- Voorstel 11: WBA ZM ATM – Uitdienen van oude actiekorting.
- Voorstel 12: ILL V-Trunk.

115. Het gewijzigde voorstel 8, het gewijzigde voorstel 12 en voorstel 17 zijn door KPN ingetrokken en derhalve niet beoordeeld.